

†

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

- Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/94/095/1850	26 augustus 1994

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 30/94)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen

Ja

[REDACTED]

Kolonel - KLu

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/94/095/1850 d.d. 26 augustus 1994

AAN:

Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

30/94

(Afgesloten 251400 AUG 1994)

Bosnië-Herzegovina

De opperbevelhebber van de Bosnische (Moslim-)strijdkrachten, Delic, heeft in een televisierede opnieuw aangekondigd dat zijn eenheden in het offensief zullen gaan tegen de Serviërs. Hij waarschuwde in dit verband de burgerbevolking voor nieuwe ontberingen. Zelfs sloot hij een hervatting van de beschietingen op Sarajevo en andere steden door de Serviërs niet uit. Zoals reeds eerder gemeld, zien de Bosnische strijdkrachten mogelijkheden om de Servische veroveringen op sommige plaatsen terug te draaien. Zij zijn er de afgelopen maanden in geslaagd zich ondanks het wapenembargo militair te versterken en het Servische overwicht in zware wapens te reduceren. Van hun kant beschikken de Serviërs over onvoldoende infanterie om alle door hen veroverde gebieden effectief te beschermen.

Een additionele overweging voor het voornemen van Delic kan zijn gelegen in de boycotmaatregelen die eerder deze maand door Servië zijn uitgevaardigd tegen de Bosnische Serviërs in verband met hun weigering het plan van de internationale Contactgroep voor een territoriale verdeling van Bosnië-Herzegovina te aanvaarden. Door een intensivering van de aanvallen op de Bosnische Serviërs zouden deze gedwongen kunnen worden hun materieelreserves versneld aan te spreken. Er zijn aanwijzingen dat er reeds vóór het uitvaardigen van de boycotmaatregelen sprake was van achterstallig onderhoud van sommige Servische zware wapens; in een aantal gevallen zouden wapens slechts inzetbaar worden gehouden door andere systemen te "kannibaliseren". De "Joegoslavische" boycot en een intensivering van de Moslim-operaties zouden de problemen op het gebied van inzetbaarheid van materieel kunnen vergroten.

Het Bosnisch-Servische parlement is het afgelopen weekeinde bijeen gekomen om de gevolgen van de "Joegoslavische" boycot tegen de Bosnische-Servische gebieden te bespreken. Tijdens de parlementszitting is een aantal Bosnisch-Servische ministers vervangen, onder wie de premier, maar geen van de parlementsleden heeft zelfs maar in overweging gegeven alsnog met het plan van de Contactgroep in te stemmen. Tijdens de zitting is slechts besloten van de bevolking een zwaardere inspanning te vragen om de gevolgen van de Servische boycot op te vangen.

Leden van [REDACTED] hebben melding gemaakt van repressie door de Kroaten jegens Moslims rond Livno (zuidwest-Bosnië), waar de Moslims een minderheid vormen. Zo zou onlangs een door Moslims beheerd agrarisch complex in brand zijn gestoken. Ook worden Moslim-families gedwongen Kroatische vluchtelingen op te nemen. De (Kroatische) politie is tegen deze incidenten niet opgetreden. Overigens zijn er ook recente berichten van "etnische zuiveringen" door Moslims ten opzichte van Bosnische Kroaten. Zo zouden in Bugojno (centraal-Bosnië), waar de Kroaten vóór de oorlog bijna een kwart van de bevolking uitmaakten, nauwelijks nog Kroaten wonen. In Jablanica (ten noorden van Mostar) zouden Kroaten zijn gedwongen werk te verrichten langs de frontlijn; ook zouden volgens onbevestigde berichten Kroatische ouders hun kinderen niet meer naar school laten gaan omdat

[REDACTED]

Arabisch als verplicht vak wordt onderwezen. Bosnisch-Kroatische media hebben gesteld dat Bosnisch-Kroatische mannen in de omgeving van Lukavac (noord-Bosnië) gedwongen worden dienst te nemen in het Bosnische leger. Dit zou gebeuren met een beroep op de overeenkomst om in het kader van de Moslim-Kroatische Federatie gezamenlijke strijdkrachten te vormen, maar feitelijk tot doel hebben de Kroatische minderheid in de regio-Lukavac te stimuleren het gebied te verlaten.

Ten overstaan van leden van [REDACTED] hebben politiefunctionarissen in de omgeving van Zenica (centraal-Bosnië) hun verontrusting uitgesproken over de activiteiten van zogenaamde "Mujahedin", islamitische vrijwilligers die een radicaal-islamitische koers voorstaan. In Zenica is onlangs, in overeenstemming met de Grondwet van de Moslim-Kroatische Federatie, een stadsbestuur gekozen waarin beide bevolkingsgroepen participeren. Volgens de lokale politie bestaat het gevaar dat de Mujahedin met hun autonome optreden de samenwerking tussen beide bevolkingsgroepen doorkruisen.

Ook de Bosnische Serviërs blijven voortgaan hun gebieden etnisch te zuiveren. De afgelopen weken zouden opnieuw Moslims zijn verdreven uit Banja Luka (west-Bosnië). In de omgeving van Bjeljina (ten noorden van de Sapna-vinger) zijn volgens [REDACTED] nieuwe concentratiekampen ingericht. Deze zouden onder leiding staan van een functionaris die direct verantwoordelijk is aan de extreem-nationalistische Servische oppositieleider Seselj. Er waren de laatste weken voortdurend meldingen dat de Serviërs hun pogingen om het gebied rond Bjeljina etnisch te zuiveren van Moslims voortzetten. Tegen deze achtergrond is denkbaar dat zij inderdaad nieuwe concentratiekampen hebben opgezet. Seselj heeft het optreden van Milosevic ten aanzien van de Bosnische Serviërs scherp bekritiseerd en het streven naar een Groot-Servische staat onderstreept.

Het afgelopen weekeinde is de strijd in de westelijke Bosnische enclave rond Bi-hac grotendeels beëindigd. Zoals bekend voerden daar (Moslim)troepen van het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic strijd tegen eenheden loyaal aan de regering in Sarajevo. Het afgelopen weekeinde heeft het regeringsleger ook het laatste steunpunt van Abdic veroverd. Abdic en enkele duizenden van zijn troepen zijn naar verluidt gevlucht naar door Serviërs beheerste gebieden, met name in het aangrenzende Kroatië. Dit houdt onder meer verband met het feit dat Abdic met die Serviërs overeenkomsten had gesloten over militaire bijstand; de afgelopen dagen hebben de Serviërs echter geen uitvoering meer gegeven aan deze overeenkomsten, mogelijk omdat Abdic niet meer in staat of bereid was om voor deze steun te betalen, zoals hij in het verleden had gedaan.

Een aantal medestanders van Abdic heeft verzocht te worden toegelaten tot vluchtelingenkampen bij Karlovac (Kroatië). De Kroatische regering heeft hen echter toegang tot het door haar beheerste grondgebied ontzegd. Dit houdt verband met het feit dat Kroatië heeft aangegeven dat de mogelijkheden om (Moslim-)vluchtelingen op te nemen, uitgeput zijn. Ook wil Kroatië de betrekkingen met de regering in Sarajevo niet verder belasten in het licht van de afspraken over vorming van een gezamenlijke Federatie met de Bosnische Kroaten. Een additionele overweging kan echter zijn gelegen in de wens de economische druk op de "Servische" gebieden door de aanwezigheid van Moslim-vluchtelingen op te voeren.

Overigens hebben de Bosnische autoriteiten de Abdic-aanhangers opgeroepen terug te keren. De burgerbevolking wordt haar veiligheid gegarandeerd. Militairen die dienst hebben gedaan in de eenheden van Abdic is amnestie aangeboden, mits zij zich vóór 24 augustus hebben gemeld, zij zich bereid tonen dienst te nemen in de

[REDACTED]

Bosnische strijdkrachten en zich niet schuldig hebben gemaakt aan oorlogsmisdaden. Denkbaar is dat een toenemend aantal van hen daartoe bereid zal zijn, zeker indien geen sprake blijkt van wraakoefeningen door regeringstroepen. Dit zou kunnen leiden tot een toename van de slagkracht van de Moslim-troepen tegen de Serviërs in het westen van Bosnië-Herzegovina. Abdic heeft echter zijn aanhangers opgeroepen geen vertrouwen te hebben in de Bosnische functionarissen en geen gehoor te geven aan hun oproep tot terugkeer.

Kroatië

De Kroatische president Tudjman heeft verklaard dat de meest effectieve manier om de Kroatische Serviërs onder druk te zetten is gelegen in een internationale controle op de grenzen van zijn land en het uitvoeren van beperkte luchtaanvallen op Kroatisch-Servische doelen. Hij stelde dat de "mentaliteit van de Serviërs" zodanig is dat zij slechts gevoelig zijn voor geweld. Hij herhaalde dat hij niet van plan is het mandaat van UNPROFOR (dat zoals bekend eind september verloopt) te verlengen, tenzij er vooruitgang wordt geboekt bij de herintegratie van de "Servische" gebieden in het Kroatische staatsverband. Anders zou Kroatië zich gedwongen zien tot militaire actie; Tudjman benadrukte dat de Kroatische strijdkrachten niet van plan zijn de Krajina stukje bij beetje te heroveren, maar in geval van een opleving van de strijd rond de "Servische" gebieden "een harde slag direct tegen het centrum" zouden uitvoeren.

Er zijn aanwijzingen dat Kroatië voorbereidingen treft voor een relatief groot-schalige mobilisatie van reservisten tegen het einde van de zomer. Reeds nu zou bij eenheden aan de Dalmatische kust iedere verlofganger worden vervangen door twee verse militairen. Wegen en helikopterlandingsplaatsen worden verbeterd. Ook hebben de Kroatische strijdkrachten op 26 juli een oefening gehouden met een offensief scenario. Daarbij werd samengewerkt door onderdelen van land-, lucht- en zeestrijdkrachten. Opmerkelijk was dat aan deze oefening ook werd deelgenomen door gevechtshelikopters van het type MI-24 HIND, die Kroatië het afgelopen jaar in weerwil van het internationale wapenembargo heeft verworven.

In dit verband is vermeldenswaard dat het hoofd van de (Kroatische) politie in Gospic (ten westen van UNPA-Zuid) zich ten overstaan van de EU-waarnemersmissie heeft beklagd over de afnemende discipline onder de Kroatische strijdkrachten in de regio. Dit zou onder meer te maken hebben met het feit dat de betrokken militairen geen vooruitgang waarnemen in het vredesproces. In het genoemde bericht werd erop gewezen dat een relatief groot aantal Kroatische militairen stamt uit gezinnen die door de Serviërs uit de UNPA's zijn verdreven. Het voortduren van de status quo is dergelijke militairen ongetwijfeld een doorn in het oog. Onvrede binnen de strijdkrachten kan een additionele overweging zijn voor de Kroatische regering om de patstelling rond de Krajina desnoods gewapenderhand te doorbreken.

Servië/Montenegro

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Kozyrev zal dezer dagen een bezoek brengen aan Belgrado. Naar verluidt zal hij Milosevic een verzachting van de sancties tegen "Joegoslavië" in het vooruitzicht stellen indien deze instemt met internationaal toezicht op naleving van de boycotmaatregelen tegen de Bosnische Serviërs. Er zijn aanwijzingen dat de Veiligheidsraad in dat geval bereid zou zijn hervatting van het commerciële luchtverkeer naar "Joegoslavië" goed te keuren, alsmede hernieuwde deelname van Joegoslaven aan culturele en sportmanifestaties. Indien Milosevic blijft volharden in zijn weigering, zou de Veiligheidsraad juist tot verscherping van de sancties willen besluiten.

[REDACTED]

Milosevic zal een verscherping van de sancties willen vermijden. Hoewel een verzachting van de sancties tegen "Joegoslavië" in bovengenoemde zin zeker op korte termijn geen wezenlijke bijdrage zou leveren aan herstel van de "Joegoslavische" economie, zou het wèl een eerste stap naar een ook economisch relevante verlichting van de strafmaatregelen betekenen. Bovendien zou de Servische president door akkoord te gaan met het Russische voorstel een verslechtering van de betrekkingen met Rusland voorkomen. Instemming met het verzoek van Kozyrev zou echter ook betekenen dat de speelruimte van Milosevic ten aanzien van de Bosnische Serviërs wordt beperkt, onder meer omdat dan opheffing van de blokkade niet meer onmiddellijk mogelijk is zodra dat voor Milosevic politiek opportuun zou zijn. Daarnaast zou het toegeven aan internationale druk de kritiek van de Servische oppositie op de strafmaatregelen van Milosevic waarschijnlijk versterken. Bovendien moet er van worden uitgegaan dat hij blijft streven naar uiteindelijke staatkundige vereniging van alle Serviërs; internationale controle van de grenzen tussen Servië en de Bosnisch-Servische gebieden, met als doel daarmee de Bosnische Serviërs te bewegen tot instemming met een vredesplan dat uitgaat van de territoriale integriteit van Bosnië-Herzegovina, staat daar haaks op.

Overigens waren er de afgelopen week aanwijzingen dat op enkele geheime plaatsen over de Drina, die de grens vormt tussen "Joegoslavië" en de Bosnisch-Servische gebieden, wel degelijk sprake is geweest van grensoverschrijdend vrachtverkeer. Dit zou plaatsvinden op moeilijk te controleren plaatsen. Vooralsnog kunnen deze meldingen niet bevestigd worden, maar het is niet uitgesloten dat zij juist zijn. "Joegoslavië" heeft er enerzijds belang bij dat de Bosnische Serviërs het voorstel van de Contactgroep in ieder geval formeel aanvaarden en zal internationaal de indruk willen wekken al het mogelijke te doen om hen daartoe te dwingen. Anderzijds acht Milosevic een ondermijning van de economische positie van de Bosnische Serviërs en een verschuiving van de machtsbalans ten gunste van de Bosnische Moslims als gevolg van een strikte handhaving van de boycot niet in Servisch belang.

Volgens vooralsnog onbevestigde berichten zou Milosevic de afgelopen dagen een ontmoeting hebben gehad met de Bosnisch-Servische opperbevelhebber Mladic. Volgens de betreffende berichten zou Milosevic Mladic een topfunctie in de "Joegoslavische" strijdkrachten hebben aangeboden indien hij afstand zou nemen van de Bosnisch-Servische president Karadzic. Zoals eerder gemeld, bestaan er hechte banden tussen Mladic en de "Joegoslavische" militair-politieke leiding, terwijl er reeds geruime tijd sprake is van wrijvingen tussen Mladic en Karadzic. Mede gezien de afhankelijkheid van de Bosnisch-Servische strijdkrachten van assistentie uit "Joegoslavië" heeft Mladic zich tot op heden op de vlakte gehouden inzake de controverse tussen Milosevic en Karadzic. Wèl heeft hij steun betuigd aan Karadzic's maatregelen om de Bosnisch-Servische economie ondanks de Servische boycotmaatregelen zo goed mogelijk in stand te houden.

Het kan niet geheel worden uitgesloten dat het betreffende bericht juist is. Indien Milosevic inderdaad pogingen doet de positie van Karadzic te ondergraven, zou de steun van Mladic daarbij van groot, mogelijk zelfs doorslaggevend belang zijn. Anderzijds moet ook rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat het bericht een vorm van desinformatie is, bedoeld om de verdeeldheid onder de Serviërs aan te wakkeren of de politieke manoeuvres van Milosevic aan de kaak te stellen.

De communistische partij van Joegoslavië (SK-PJ) heeft opgeroepen tot arrestatie van een aantal Serviërs die worden verdacht van oorlogsmisdaden in Bosnië-Herze-

